

Lausunto hallituksen esityksestä kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Khall 20.01.2026
9/11.01.00.03/2026

Valmistelija Kaupunginjohtaja Juntunen Juhana, puh. 044 7255222

Hallituksen esityksellä muutettaisiin kotoutumisen edistämisestä annettua lakia (681/2023), joka on tullut voimaan 1.1.2025. Lisäksi esityksessä muutettaisiin vapaasta sivistystyöstä annettua lakia, työvoimapalveluiden järjestämisestä annettua lakia, työttömyysturvalakia, valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annettua lakia, oppivelvollisuuslakia ja kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annettua lakia. Muutokset pohjautuvat pääosin pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmaan sekä kehysriihen ja budjettiriihen päätöksiin. Osa muutoksista on teknisluontoisempia.

Hankkeen lähtökohtana on pääministeri Petteri Orpon hallituksen harjoittama kotoutumispolitiikka, joka perustuu kielen oppimiseen, työntekoon sekä suomalaiseen yhteiskuntaan perehtymiseen ja sen sääntöjen noudattamiseen. Suomi on avoin yhteiskunta, joka auttaa ja kannustaa alkuun uudessa yhteiskunnassa. Hankkeessa laaditaan lainsäädäntömuutokset toteuttamaan pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman kirjausta, jonka mukaan kotoutumislakiin ja –järjestelmään tehdään korjaukset, joissa painopistettä siirretään tulijan oikeuksia painottavasta järjestelmästä tulijan velvollisuuksia ja omaa vastuuta painottavaan järjestelmään.

Hankkeessa toteutetaan hallitusohjelman kirjaus, jonka mukaan toteutetaan kotoutumispalvelujen uudistus, jossa järjestelmää tehostetaan ja rahoitus kootaan yhteen kanavaan. Hankkeessa huomioidaan myös hallitusohjelman kirjaus kotoutumistuen keston lyhentämisestä ja kotoutumiskoulutuksen järjestäjälle myönnettävän rahoituksen muuttamisesta osin tulosperusteiseksi. Esityksessä huomioitaisiin myös muita kotoutumisen edistämiseen liittyviä hallitusohjelmakirjauksia, kuten maahanmuuttajaaitien aseman parantaminen osana kotoutumispalvelujen kokonaisuudistusta sekä kotoutumispalveluihin kuuluvan kielikoulutuksen saatavuuden edistäminen työpaikoilla. Hanketta tukemaan perustetun työryhmän työskentely on käynnistynyt elokuussa 2024. Työryhmän tehtävänä oli tukea hallituksen esityksen valmistelua hallitusohjelman mukaisten tavoitteiden ja toimien toimeenpanemiseksi.

Lisäksi toteutettaisiin hallituksen säästötavoitteita kotoutumisen edistämisen rahoitukseen ja norminpurkua. Hallitusohjelman mukaisesti toteutetaan 15 miljoonan euron säästö kotoutumista ja kielitaitoa edistävien koulutusten kokonaisuuteen liittyen. Keväällä 2024 kehysriihessä päätettiin 1,8 miljoonan euron säästötavoitteesta koskien kunnille maksettavaa laskennallista korvausta. Lisäksi hallituksen budjettiriihessä syksyllä 2025 päätettiin 30 miljoonan euron säästötavoitteesta kotoutumisen edistämisen rahoitukseen.

Osa esityksessä ehdotetuista muutoksista on teknisluonteisia.

Esityksellä tavoitellaan useita hyötyjä, kuten kotoutumisen edistämisen nopeutumista ja tehostumista, kielen oppimista sekä työelämälähtöisyyttä.

Tavoitteena on lisätä maahanmuuttaneen omaa velvollisuutta ja vastuuta kotoutumisestaan sekä uudistaa kotoutumisjärjestelmä kotoutumiseen kannustavaksi. Lisäksi esityksen tavoitteena on toteuttaa kotoutumisen edistämiseen rahoitukseen kohdistuvia säästötavoitteita vuodesta 2027 alkaen.

Lakimuutosten on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2027.

Esittelijä Kaupunginjohtaja Juntunen Juhana

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää antaa seuraavan lausunnon em. asiaan:

Kuhmon kaupunginhallitus kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä kotoutumisen edistämisestä annetun lain sekä siihen liittyvien lakien muuttamiseksi.

Kuhmon kaupunki pitää esityksen yleisiä tavoitteita lähtökohtaisesti kannatettavina. Kotoutumisen painottaminen suomen tai ruotsin kielen oppimiseen, työntekoon sekä suomalaisen yhteiskuntaan perehtymiseen on tarkoituksenmukaista ja tukee sekä kotoutujien osallisuutta että kuntien elinvoimaa. Myös kotoutujan oman vastuun vahvistaminen ja palveluprosessien selkeyttäminen ovat perusteltuja tavoitteita.

Kuhmon kaupunki suhtautuu kuitenkin varauksellisesti esitykseen sisältyviin merkittäviin säästötavoitteisiin. Kotoutumispalveluiden rahoituksen kokoaminen kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen voi heikentää rahoituksen läpinäkyvyyttä ja ennakoitavuutta, erityisesti niissä kunnissa, joissa maahanmuutto on määrällisesti vähäistä mutta palvelujen järjestämisen yksikkökustannukset ovat korkeat pitkien etäisyyksien ja pienten ryhmäkokojen vuoksi.

Esityksessä mainitut 15 miljoonan euron säästöt sekä vuodesta 2027 alkaen tavoiteltu 30 miljoonan euron lisäsäästö valtion korvauksista aiheuttavat kunnille riskin, että kotoutumispalvelujen laatu ja saatavuus heikkenevät. Kuhmon kaupunki korostaa, että säästötoimenpiteiden vaikutukset tulee arvioida huolellisesti erityisesti pienten ja harvaan asuttujen kuntien näkökulmasta.

Kuhmon kaupunki pitää myönteisenä kotoutumiskoulutuksen tavoitteiden ja sisältöjen uudistamista. Samalla kaupunki korostaa, että uudistusten onnistuminen edellyttää riittäviä resursseja sekä toimivia yhteistyörakenteita kuntien, työllisyysalueiden, vapaan sivistystyön toimijoiden ja kolmannen sektorin välillä.

Erityisesti syrjäseuduilla koulutusten saavutettavuus, etä- ja monimuotoratkaisujen mahdollisuudet sekä paikallisten tarpeiden huomioiminen ovat keskeisiä tekijöitä kotoutumisen onnistumiselle.

Päätös